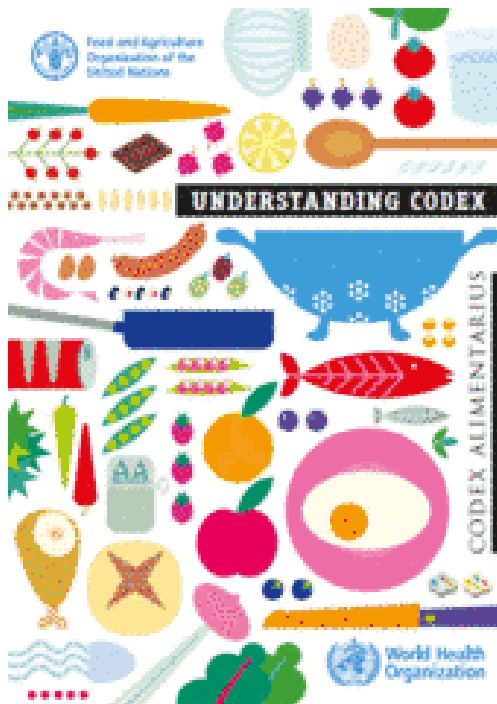

CODEX ALIMENTARIUS

Codex kontaktna točka
codex.mkgp@gov.si
Februar, 2019

Kaj je Codex Alimentarius?

Codex Alimentarius je zbirka mednarodnih standardov za živila in drugih predpisov, ki so svetovalne narave, predstavljeni na enoten način v podporo varovanju zdravja ljudi, varstvu interesov potrošnikov in uveljavitvi dobrih poslovnih običajev v mednarodni trgovini.

Codex Alimentarius komisija (CAC):

- organ, ustanovljen za izvedbo skupnega FAO/WHO programa standardov za živila;
- medvladni organ za razvoj mednarodnih standardov.

Codex postopkovni priročnik:

- temeljni dokument, ki vključuje statut Codex Alimentarius komisije (CAC);
- statut predpisuje pravne podlage za delo Codex Alimentarius komisije.

http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/sh-proxy/en/?lnk=1&url=https://workspace.fao.org/sites/codex/Shared%20Documents/Publications/Procedural%20Manual/Manual_26/PM262018e.pdf

CODEX ALIMENTARIUS: zgodovina

- **1963:** ustanovitev skupnega FAO/WHO programa standardov za živila in sprejem statuta Codex Alimentarius komisije (CAC)
- **Pogoji za članstvo v CAC** → države, ki so članice FAO in/ali WHO
 - Slovenija je članica Codex Alimentarius od leta 1993
 - Leta 2019 ima CA 189 članov (188 držav + EU) in 228 opazovalcev
- **Osnovna naloga** → priprava mednarodnih standardov za živila z namenom varovanja zdravja ljudi, varstva interesov potrošnikov in uveljavitve dobrih poslovnih običajev v mednarodni trgovini
- **Codex Alimentarius** = zbirka mednarodnih standardov za živila, smernic, priporočil, dobrih praks in sorodnih tekstov
- **Codex Alimentarius komisija** = skupni organ FAO in WHO, pooblaščen za pripravo tekstov (razvoj programa standardov)

CODEX ALIMENTARIUS

FAO/WHO Food Standards - Normes Alimentaires FAO/OMS - Normas Alimentarias FAO/OMS

DRŽAVA X
nacionalna
zakonodaja

CODEX standardi
mednarodno trgovanje

SLOVENIJA
EU (in nacionalna)
zakonodaja

- Codex Alimentarius komisija (CAC) je organ za implementacijo skupnih FAO/WHO standardov za živila;
- CAC je medvladni organ, katerega osnovni namen je razvoj mednarodnih standardov za živila;
- WTO zahteva od DČ, da oblikujejo svoje nacionalne ukrepe v okviru mednarodnega trgovanja na osnovi Codex standardov;
- DČ so v okviru WTO upravičene vzpostaviti svoje lastne (strožje) ukrepe za varovanje zdravja ljudi, če le-ti temeljijo na znanosti in ne predstavljajo nepotrebnih/prikritih ovir za trgovanje.

Codex Alimentarius Komisija (CAC):

- organ, ki sprejema odločitve za skupni FAO/WHO program standardov za živila;
- zaseda 1x letno (Rim, Ženeva).

Mandat Codex Alimentarius komisije:

- varovanje zdravja ljudi in zagotavljanje dobrih poslovnih običajev v mednarodni trgovini;
- spodbujanje usklajenega dela na področju standardov za živila, ki ga opravljajo mednarodne vladne in nevladne organizacije;
- določitev prioritet, vpeljava in vodenje aktivnosti pri pripravi osnutkov standardov s pomočjo ustreznih organizacij;
- dokončno izoblikovanje standardov in njihova objava v Codex Alimentarius (regionalni, svetovni);
- dopolnitve že objavljenih standardov v luči razvoja.

Splošna načela delovanja Codex Alimentarius

Postopkovni priročnik v poglavju »Splošna načela za Codex Alimentarius« določa:

- **1. člen:** Publikacije Codex Alimentarius so namenjene pripravi in odobritvi definicij in zahtev za živila z namenom harmonizacije in poenostavitve mednarodnega trgovanja.

- **3. člen:** Codex standardi in sorodni teksti niso nadomestek ali alternativa nacionalni zakonodaji. Upoštevati je treba zakonodajo posameznih držav in določbe predpisanih upravnih postopkov, ki morajo biti izpolnjene.

- **5. člen:** Članice Codex Alimentarius komisije so odgovorne za posredovanje novih znanstvenih in drugih pomembnih informacij za upravičeno revizijo obstoječih Codex standardov in sorodnih tekstov ustreznim komitejem.

Izvršni komite (CCEXEC):

- izvršni organ komisije;
- **odgovoren za pripravo priporočil** in splošnih usmeritev za delo komisije in za upravljanje procesa razvoja standardov;
- sestanke sklicuje pred zasedanji CAC;
- Predsednik = G. A. da Costa Jr (Brazilija), podpredsedniki: P. Hariyadi (Indonezija), M. Eid (Libanon) in S. Wearne (Združeno kraljestvo)

- je geografsko uravnotežen, saj ga sestavlja po en izvoljen predstavnik iz 7 regij (Afrika = Nigerija, Azija = Malezija, **Evropa = Norveška**, Latinska Amerika in Karibi = Mehika, Bližnji Vzhod = Egipt, S Amerika = ZDA, JZ Pacifik = Avstralija);
- + regionalni koordinatorji* iz 6 regij: Afrika = Kenija, Azija = Indija, **Evropa = Kazahstan**, Latinska Amerika in Karibi = Čile, Bližnji Vzhod = Iran, S Amerika in JZ Pacifik = Vanuatu

*Regionalni koordinator usklajuje stališča regije in jih aktivno zastopa pri pripravi osnutkov standardov za živila, smernic in drugih priporočil, ki so predlagana v potrditev CAC (CCEURO).

Codex sekretariat in Codex pomožni organi (Codex komiteji)

Codex sekretariat:

- nahaja se na lokaciji FAO v Rimu;
- odgovoren je za implementacijo skupnega FAO/WHO programa standardov za živila;
- organizira zasedanja CAC in CCEXEC;
- omogoča in nudi pomoč pomožnim organom pri njihovem delu (združevanje dokumentov, razprave, nadzor, priprava in dokončno izoblikovanje vseh poročil).

Codex pomožni organi (Codex komiteji):

- gostujejo v državah članicah (za organizacijo, stroške, predsedujočega poskrbi država članica).

Aktivni Codex splošni (horizontalni) komiteji + države gostiteljice:

- Komite za aditive za živila (CCFA) = Kitajska;
- **Komite za onesnaževala v živilih (CCCF) = Nizozemska;**
- Komite za higieno živil (CCFH) = ZDA;
- Komite za sisteme nadzora in certificiranja pri uvozu in izvozu živil (CCFICS) = Avstralija;
- Komite za označevanje živil (CCFL) = Kanada;
- **Komite za splošna načela (CCGP) = Francija;**
- **Komite za analitske metode in vzorčenje (CCMAS) = Madžarska;**
- **Komite za prehrano ter za živila za posebne prehranske namene (CCNFSDU) = Nemčija;**
- Komite za ostanke pesticidov (CCPR) = Kitajska;
- Komite za ostanke veterinarskih zdravil v živilih (CCRVDF) = ZDA.

Aktivni Codex blagovni (vertikalni) komiteji + države gostiteljice:

- Komite za masti in olja (CCFO) = Malezija;
- Komite za sveže sadje in zelenjavo (CCFFV) = Mehika;
- Komite za predelano sadje in zelenjavo (CCPFV) = ZDA;
- Komite za sladkor (CCS) = Kolumbija (standard za panelo, korespondenčno delovanje);
- Komite za začimbe in kuhinjska zelišča (CCSCH) = Indija;
- Komite za žita in stročnice (CCCPL) = ZDA (standard za kvinojo, korespondenčno delovanje)

FAO/WHO koordinacijski komiteji:

- Afrika (CCAFRICA) = Kenija (49 članic);
- Azija (CCASIA) = Indija (24 članic);
- **Evropa (CCEURO) = Kazahstan (52 članic);**
- Latinska Amerika in Karibi (CCLAC) = Čile (33 članic);
- Bližnji Vzhod (CCNEA) = Iran (17 članic);
- Severna Amerika in JZ Pacifik (CCNASWP) = Vanuatu (14 članic).

Vsebine:

težave in potrebe regije, vezane na standarde za živila, nadzor,
uporabo Codex standardov, mejne vrednosti ostankov.

Postopek priprave Codex standardov, smernic in sorodnih tekstov = 8 stopenj

- 1. stopnja:** Predlog standarda (ali priprava in obravnava na komiteju, pregled s strani izvršnega komiteja in odločitev CAC glede na kriterije/prioritete ali odločitev CAC glede na priporočila izvršnega komiteja)
- 2. stopnja:** Sekretariat uredi vse potrebno za pripravo predlaganega osnutka standarda.
- 3. stopnja:** **Predlog osnutka standarda sekretariat posreduje državam članicam CAC in mednarodnim organizacijam v pripombe.**
- 4. stopnja:** Sekretariat posreduje prejete pripombe pomožnemu organu (komiteju) v obravnavo, ki popravi predlog osnutka standarda.
- 5. stopnja:** Popravljeno verzijo predloga sekretariat pošlje na komisijo v potrditev kot osnutek standarda.
- 6. stopnja:** **Osnutek standarda je posredovan državam članicam CAC in mednarodnim organizacijam v pripombe.**
- 7. stopnja:** Sekretariat posreduje prejete pripombe pomožnemu organu (komiteju), ki revidira osnutek standarda.
- 8. stopnja:** Sekretariat posreduje predlagani osnutek standarda, vključno z vsemi pisnimi predlogi, CAC v potrditev/sprejetje osnutka kot Codex standarda.

Skrajšan postopek priprave Codex standardov

1. stopnja: Komisija se odloči za skrajšan postopek priprave standarda na podlagi glasovanja 2/3 večine in dodeli delo ustreznemu pomožnemu organu.

2. stopnja: Sekretariat uredi vse potrebno za pripravo predlaganega osnutka standarda.

3. stopnja: Predlog osnutka standarda sekretariat posreduje državam članicam CAC in mednarodnim organizacijam v pripombe in jih obvesti o skrajšanem postopku.

4. stopnja: Sekretariat posreduje prejete pripombe pomožnemu organu (komiteju) v obravnavo, ki popravi predlog osnutka standarda.

5. stopnja: Sekretariat posreduje predlagani osnutek standarda, vključno z vsemi pisnimi predlogi, Komisiji v potrditev/sprejetje osnutka kot Codex standarda.

Za vse Codex standarde veljajo naslednja pravila:

- **osnutek standarda lahko nazaduje in se vrne za določeno število stopenj nazaj;**
- **Komisija se lahko odloči, da osnutek zadrži na stopnji 8;**
- **Postopek revizije je enak pripravi novih standardov.**

CODEX dokumenti

- CAC postopkovni priročnik (26. izdaja, 2018)
- poročila (REP 18/CAC, REP 19/FICS)
- delovni dokumenti (CXs = committee working documents)
- konferenčni dokumenti (CRDs = conference room documents)
- okrožnice (CLs = circular letters);
- potrjena besedila (standardi, smernice, ...)

Postopkovni priročnik vsebuje naslednje vsebine:

- ✓ osnovne informacije in definicije (statut komisije, poslovnik);
- ✓ navodila za pripravo Codex standardov in sorodnih tekstov;
- ✓ smernice za delovanje Codex pomožnih organov;
- ✓ analiza tveganja;
- ✓ seznam pomožnih organov in njihove pristojnosti;
- ✓ članstvo v Codex Alimentarius;
- ✓ povezave z drugimi organizacijami;
- ✓ splošne odločitve komisije.

<http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/en/>

CODEX standardi – oznaka za varnost hrane

Standardi Codex Alimentarius so mednarodni standardi, uveljavljeni na področju Svetovne trgovinske organizacije kot mednarodna merila za varnost živil.

To so minimalni standardi, katerim morajo ustrezati živila, da je zagotovljena ustrezna raven varovanja zdravja ljudi in interesov potrošnikov ob upoštevanju raznolikosti pri preskrbi s hrano na svetovnem trgu.

Standardi za živila, smernice in druga priporočila Codex Alimentarius morajo biti znanstveno utemeljeni, vključno s pregledom vseh relevantnih informacij, ki zagotavljajo kakovostno in varno oskrbo s hrano.

C O D E X A L I M E N T A R I U S

Food safety and quality in international trade

- WTO SPS and TBT Agreements.
- SPS agreement specifically refers to Codex standards:
 - reference for food safety in international trade
 - calls for harmonisation of **national** standards with Codex as an important strategy for facilitating trade.
 - stricter standards as compared with the corresponding Codex standard must be justified on the basis of science.

World Health Organization

Food and Agriculture Organization of the United Nations

CODEX standardi – znanstveni nasveti

Podobno vlogo, kot jo ima na nivoju EU EFSA (ocena tveganja), imajo na področju CA:

- **JECFA** (The joint FAO/WHO committee on Food additives) = kemijsko tveganje;
- **JMPR** (The joint FAO/WHO meetings on pesticide residues) = ostanki pesticidov;
- **JEMRA** (The joint FAO/WHO meetings on microbiological risk assessments) = mikrobiološko tveganje;
- **JEMNU** (The joint FAO/WHO expert meetings on nutrition) = prehrana,

ki zagotavljajo komisiji in komitejem neodvisne znanstvene nasvete.

V CA strateškem načrtu aktivnosti 2014-2019 je poudarjena **potreba po doslednem delu na področju analize tveganja, v opisu standardov mora biti jasen status ocene tveganja.**

CODEX Alimentarius je do julija 2018 objavil:

- ✓ 52 kodeksov ravnanja;
- ✓ 78 smernic;
- ✓ 221 blagovnih standardov;
- ✓ zgornje mejne vrednosti (MLs):
 - 4130 ML-jev za aditive za živila (za 244 različnih aditivov);
 - 106 ML-jev za onesnaževala (za 18 različnih onesnaževal);
- ✓ mejne vrednosti ostankov (MRLs):
 - 5231 MRL-jev za ostanke pesticidov (za 303 različne pesticide);
 - 623 MRL-jev za ostanke veterinarskih zdravil v živilih (za 63 različnih veterinarskih zdravil).

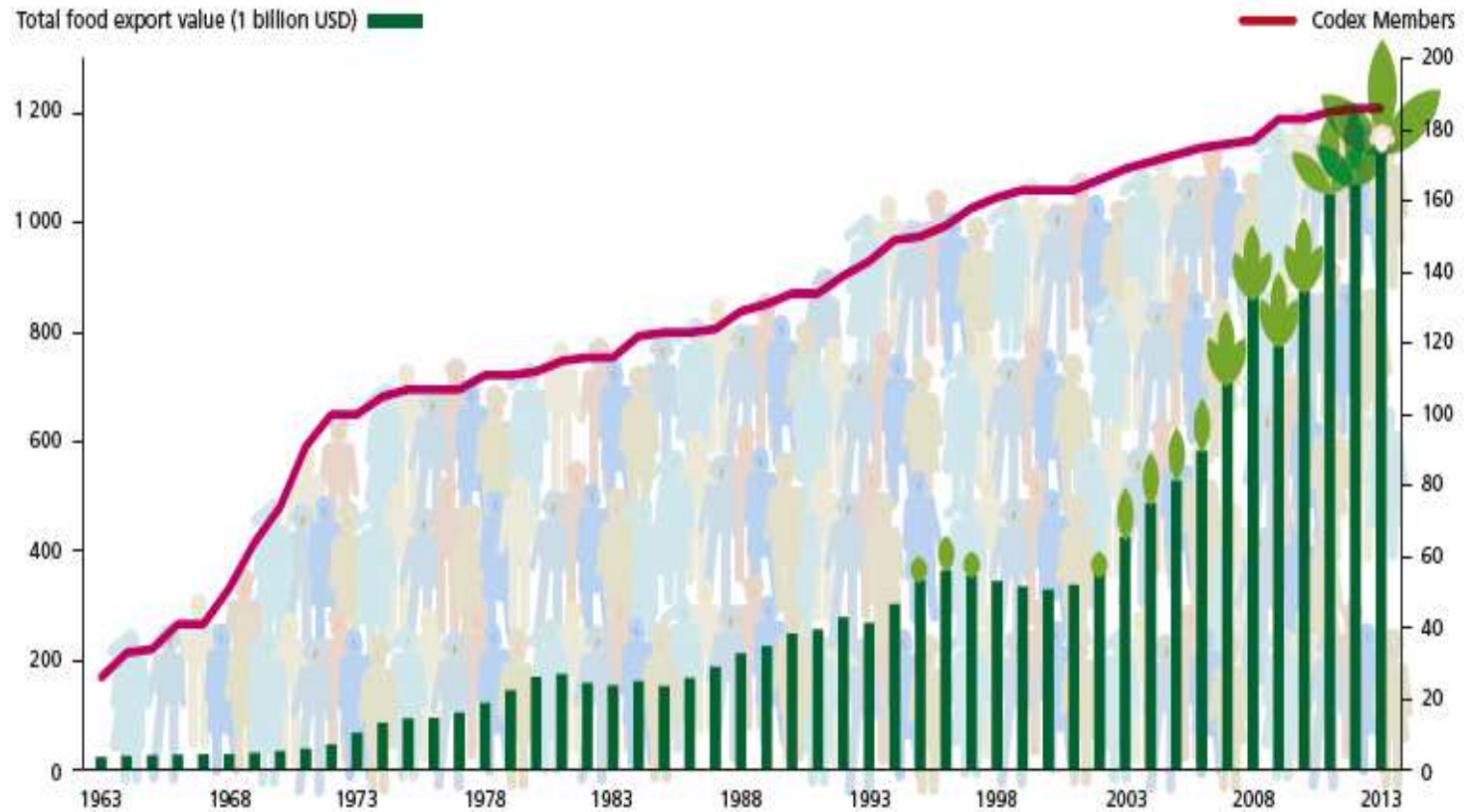
CAC strateški načrt 2014 - 2019

- ✓ Priprava mednarodnih standardov, ki upoštevajo obstoječa (pričakovana) in nepričakovana tveganja v zvezi z živili.
- ✓ Upoštevanje analize tveganja pri razvoju Codex standardov.
- ✓ Krepitev učinkovite udeležbe vseh držav članic.
- ✓ Učinkovita implementacija Codex standardov in praks kot sistema za obvladovanje tveganja.

CAC mora pri pripravi Codex standardov poleg vsebin, vezanih na varnost hrane in prehrano, ki temeljijo na oceni tveganja in so znanstveno utemeljene, upoštevati tudi kakovost hrane, dobre poslovne običaje v mednarodni trgovini druge dejavnike, ki lahko vplivajo na varnost hrane: demografske dejavnike, klimatske spremembe in zaskrbljenost potrošnikov.

Namesto zaključka: Svetovni izvoz hrane in članstvo Codexa

GROWTH IN WORLD FOOD EXPORTS AND CODEX MEMBERSHIP

Source: FAOSTAT.